

Prze gl ą d a r t y k u ł ó w.

Wiadomości krajowe: Z Wiednia: Zerwanie stosunków dyplomatycznych z Belgiją. — *Zagraniczne:* Hiszpanija. — Anglija: Szczepienie ospy. — Perskie i indyjskie sprawy. — Francyja: — Holandya: Wsteczne poruszenia wojska. — Belgija: Wieści o modyfikacyi gabinetu w duchu przyzwoleń. — Szwajcaryja: Dr. Strauss. — Prussy. — Wielkie Księstwo Poznańskie. — Rossyja. — Turcyja. — *Nowiny Lwowskie.* — *Wiadomości handlowe i przemysłowe:* Bochnia. — Odessa. — Przestroga dla gorzelników. — Poprawki w machinach parowych.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Z Wiednia. —

Gazeta Wiedeńska z dnia 16go b. m. zawięra następujący artykuł: »Po zwyciężeniu powstania w Królestwie Polskiem, Najjaśniejszy Cesarz Frańciszek raczył na prośbę Skrzyneckiego, byłego naczelnego wodza armii powstańczej, zezwolić temuż na pobyt w państwach JKCMości za danem przyrzeczeniem, że tamże spokojnie zachowywać się będzie.«

»Z Pragi, gdzie od lat kilku z swoja familija zamieszkał i żył w zupełnej osobistej wolności, tenże dnia 13go stycznia oddalił się potajemnie, zostawiwszy list, w którym c. k. Rząd zawiadomił, iż się udaje do Belgii, dla objęcia wojskowego stopnia, ofiarowanego mu przez rząd tanijszy.«

»Najjaśniejszy Cesarz Jegomości przenikniony uczuciem wynikłem z tego wezwania, jeżeli ono w istocie nastąpiło, iż uchybiono względów, przynależnych godności Jego ze strony obcego państwa, skoro powziął wiadomość o oddaleniu się byłego generała Skrzyneckiego z Pragi, c. k. sprawującemu interesa w Bruxelli, hrabiemu Rechberg, rozkazał raczył, iżby król belgijskiemu rządowi oświadczył: że jeżeliby Skrzynecki w król belgijską służbę istotnie miał być przyjętym, lub gdy już przyjętym został, był w tójże zatrudnianym, dalsze dyplomatyczne stosunki między ces. austryjackim Dworem a owym królem Jmci Belgijskiego istnieć nie mogą, aczkolwiek przez nastąpienie z powyższych powodów zerwanie tych stosunków, udział cesarskiego Dworu przy rozpoczętym przez konferencyję londyńską dziele pokoju przerwy nie dozna.«

»Gdy więc stosownie do danych mu instrukcyi oświadczenie c. k. sprawującego interesa ze strony

król belgijskiego rządu zaspoltajającego nie otrzymało załatwienia, hrabia Rechberg z całym poselstwem wyjechał z Bruxelli dnia 6go lutego, a zarazem zawierzytelnonemu na c. k. Dworze król belgijskiemu postłowi imieniem Najjaśniejszego Pana oświadczone, iż czynności jego dyplomatyczne przy cesarskim dworze ustaly.«

JKCMość za pomocą najwyższego listu gabinetowego z dnia 12. lutego r. b. raczył c. k. feldmarszał-lejtnantowi i ochmistrzowi JKCMości Arcyksięcia Ludwika, Tadeuszowi baronowi Reichach, nadać najlaskawiej, z uwolnieniem od tax, order korony żelaznej pićrwszej klasy.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Hiszpanija.

Piszą z Bajonny pod dniem 2. lutego: »Śnieg zawała wszelkie drogi i tamuje związki; od dni kilku nicustannie śnieg pada. — Cabrera miał przy napadnięciu konwoju na gościńcu z Kalatajud do Saragossy zrobić kosztowną zdobycz. Między rzeczami byłego hiszpańskiego ambasadora w Paryżu, margrabiego Espeja, był także piękny dla Królowej Krystyny zrobiony w Paryżu serwis stłowy. Szeł karlistowski pospieszył przesłać ten artykuł zbytku na dwór Don Carlosa, ten jednak wzbraniał się zrobić z niego użytku. — Jenerał Espartero inaczej się namysłał i powrócił znowu na swoje dawne stanowisko; Maroto poszedł także za tym przykładem. Jak długo zle drogi trwają, niepodobna jest myśleć o regularnym związku z prowincyjami hiszpańskimi w naszym sąsiedztwie. W każdym przypadku uczynić należy tę uwagę, że Espartero i Maroto uważają się przynajmniej za europejskich, to jest za ucywilizowa-

nych generałów. — Nowa pożyczka hiszpańska ma wynosić milijon realów.⁴

Wielka Brytania i Irlandya.

Kilka pism londyńskich wspominało w czasach ostatnich o zachorowaniu księcia Wellingtona; inne gazety zaprzeczały temu; zapewniają tymczasem, że siły i zdrowie zacnego księcia od kilku miesięcy znacznie się zachwiały. Urodził się on roku 1769.

Towarzystwo zajmujące się szczeniem ospy, zawiązane pod imieniem doktora Jennera w Londynie, odbyło d. 26go stycznia roczne, główne swe posiedzenie, i było od licznej publiczności odwiedzane, ponieważ w najnowszym czasie, z powodu pomnożonej ilości osób chorujących na ospę, rozeszło się mniemanie, że szczenie ospy znacznie swoje skuteczność utraciło, i że choroba ospy znowu się tak jak dawniej srożyć zaczęła. Pod względem panującego mniemania o zmniejszeniu się skuteczności zaszczepionej ospy, zdawca sprawy robi uwagę, że doktor Epps w roku 1835 otrzymał świeżą materję do szczenia z krwi, i że takową kilku dzieciom zaszczepił; ale ponieważ się nie okazało, aby wynikała zjad ospa była doskonalszą, dla tego trzymano się dawnego sposobu i materję z zaszczepionych dzieci brano. Doświadczenie codzienne stwierdziło, że sposób ten zupełnie jest skuteczny. Sprawozdawca oświadczył, iż mniemanie, jakoby szczenie ospy pierwiastkową skuteczność swą utraciło, może ze wszędy miar na rzeczywistych wypadkach być opartem, jednakże starał się je jako pochodzące z rozmaitych przyczyn wyświecić. Najprzód, mówił on, niewiadomo jest wszystkim lekarzom, którzy szczeniem ospy się zajmują, w którym razie toż szczenie zupełnie się powiodło; powtórne nie jednemu z nich także niewiadomo, w którym czasie materję do szczenia brać trzeba, aby doskonale była skuteczną. Trzecią zaś przyczynę upatrywał on w tej okoliczności, iż rodzice rzadko przynoszą zaszczepione dzieci do instytutu, aby takowe znowu opatrzonemi być mogły, a nieraz się zdarza, iż z powodu niedoskonałego zaszczepienia, naturalna ospa się pokazuje. Poczwarne, najeźściej zaś okazuje się szczenie ospy dla tego bezskutecznem, ponieważ w tym czasie przedsięwzięciem zostało, w którym cały onegoż wpływ na ogółowy organizm ciała przez jaką inną zaskórnią chorobę zatamowany został. Tylko wtedy gdy wszystkie przyczyny usunięte będą, z pewnością o skuteczności zaszczepionej ospy wnioskować można.

W augsburskiej *Allgemeine Zeitung* zawarty artykuł: »O stosunkach Rossyi i Anglii w Azji«

powoduje gazetę *Morning-Chronicle* do niektórych uwag o tym przedmiocie. Rozgłaszane wieści o uzbrojeniach się Rossyi na wyprawę azjatycką uważając takową za zupełnie zmyśloną, robi następującą uwagę: »Aczkolwiek Kijów jest punktem centralnym, nie mógłby, jak w onym artykule napisano, służyć za miejsce ściągania się wojsk, przeznaczonych do zagrożenia naszym indyjskim posiadłościom. Punkt ten od Polski oddalony jest o przeszło 300 mil angielskich, a więcćj jeszcze od wybrzeży rossyjskich, z kąd Rossyjanie wypłynąćby mogli. Pomysł ten jest przeto zupełnie zmyśloną.« Następnie rzeczony pismo ministeryjalne zwracając się do spraw perskich, mówi w tym względzie: »Wiadomo czytelnikom naszym, że p. Mac-Neill w Tabrys przebywał, zerwawszy z Szachem wszelkie związki, gdy na raz dowiedział się, iż od oblężenia Heratu odstąpiono i zezwolono na wszelkie żądania angielskiego rządu. P. Mac Neill nie powracał jednak do Teheranu, lecz czekając piérwej uiszczenia danych od Szacha przyrzeczeń, odbył podróż wzdłuż wybrzeży Morza Kaspijskiego. Tam zjechał się z pułkownikiem Shiel, od którego dowiedział się o stanie zaszyłych od tego czasu wypadków. Szach w rzeczy samćj odstąpił od oblężenia Heratu, ponieważ niepożyteczną a może nawet niebezpieczną rzeczą mogło być dla niego dłużej takowe utrzymywać. Jednym z powodów, skłaniających go do zaniechania tego przedsięwzięcia, to było, że otaczającemu osoby i inni znalkonimsi mocno się przeciw temu oświadczyli, tak iż było mu niepodobieństwem trwać w swoim postanowieniu. Tymczasem żądania angielskiego rządu zawsze jeszcze nie były wypełnione, a sam pułkownik Shiel, gdy po odwoście Szacha do tegoż obozu się udał, doznał objęcia wielce poniżającego. Za obrazę, jaką posła naszego spotkała, nie chciano dać satysfakcyi, a co ważniejsza, Szach wzbraniał się opuścić obwód Heratu. Na trzech ważnych punktach pozostawił załogi, ażeby późnićj przy nowym zamachu swoim, wzięcie miasta miał ułatwionem. To pewna, że ten zamiar Szacha żadnej wątpliwości nie podpada.« W końcu *Morning-Chronicle* wyraża się następującym sposobem, pod względem zawartych w rzeczonym artykule uwag o mniemanćj słabości sił angielskich w Indyjach: »Podczas gdy w Indyjach mamy 250,000 dobrze wyćwiczonego żołnierza, *Allgemeine Zeitung* jak najwyraźnićj zapewnia, że Anglija naprzeciw wielkićj massy nieprzyjaciół swoich tylko w najwyższym stopniu zdemoralizowaną armiję indyjską wystawić może! Nie wdając się w dalsze twierdzenia tego artykułu, możemy z niejakiem zaufaniem powiedzieć, że przyszłe

wypadki bez wątpienia zupełnie niepotrzebnym okazał ów życzliwy zamiar, jakim rzeczony artykuł tenąć się zdaje. Szach Perski niech sam osądzi, ażali Anglija jest w stanie na przeciw nieprzyjaciółom swoim wystawić coś więcej niżli zdemoralizowaną armiję. W Teheranie dowiedział się zapewne o wyładowaniu posiłków na wyspę Karak, a z tego niech wnioskuje o dzielności lorda Aucklanda.

Angielskie dzienniki wojskowe poczytują, jak się zdaje, wojnę z Birmanami i Nepalem za nieuchronną i konieczną, a przedsiębrają w Anglii przygotowania, aby w marcu i kwietniu nietylko 1000 ludzi dla uzupełnienia pułków indyjskich, lecz też kilka nowych pułków w tamte wysłać strony, twierdzenie to usprawiedliwiają. Oty pułk królewski, który stał w Tchinsurah, niedaleko od Kalkuty i na Zachód miał wyruszyć, przeciwne odebrał rozkazy i do Rangun się ma zambarakować. Port ten, panujący nad całym handlem birmańskim, stosownie do gazety *Bengal-Hurkaru* z dnia 14. listopada, ma być zajęty i w posiadaniu zatrzymany. Rząd kalkucki wysłał rozkaz do Bombaju, celem otrzymania z tamtąd największej, ile być może, ilości statków parowych, dla przewiezienia wojsk, a tak związki pocztowe z Morzem Czerwonem może na czas niejaki przerwy doznają. Podług *Bengal-Hurkaru* z dnia 18. listopada rozkazano, aby w Firzpur most na Sudleczu wystawiono, zład wnoszą, że anglo-indyjskie wojsko jednak przez państwo Rundszyt-Singha przechodzić będzie. Okoliczność tę tak sobie tłómaczą, że stosownie do rozmaitych doniesień, sprawy Rundszyt-Singha dość źle stoją: już to bowiem zbiegostwo wszeregach armii jego bardzo się zagęszcza, kiedy Szach Sudsza lepiej żołnierzom płaci, a tak ich zewsząd zwabia; już to książe Peszaweru, brat Dost Mohammeda w Khabulu, wzbrania się płacić karacz, który od wielu lat Rundszyt-Singhowi składał, oświadczając, iż honor rodziny jego tego wymaga, żeby się z bratem swoim połączył i osadzeniu Szacha Sudszy na tronie Afganistanu się sprzeciwiał. Ponieważ przynajmniej jego z Rundszyt-Singhiem i płacenie haraczu były tylko przemocą Singha na nim wymuszone, pogłoska o kłesze, jaką wojsko Rundszyt-Singha przez Afganistanów ponieść miało, nie zdaje się być niepodobną do prawdy.

Francyja.

Z trzynastu dotychczasowych deputowanych Paryża ośmiu głosowało przeciw ministeryjum. Powtórny wybór reszty pięciu jest bardzo zagrożony. Jacques Lefebvre, który przy ostatnich

wyborach z drugiego okręgu tylko większością jednego głosu był obranym, zwątpiwszy że się w Paryżu utrzyma, czyni już zabiegi w jednym z departamentów. Za współubiegającego się z generałem Jacqueminot występuje p. Teste, przełożony paryzkiego stanu adwokatów. Ministeryjum usiłuje ze swojej strony na przeciw mężom koalicyi swych kandydatów wystawić.

Ministryjalny związek Jacqueminota czyli Fulchirona, jak go teraz nazywają, czyni co tylko można, by wpływ koalicyi jeżeli nie zniszczyć to przynajmniej zneutralizować.

Holandya.

Dziennik *Handelsblad* pisze: »Donoszą z Hagi, że rząd, ażeby Belgii odjąć wszelki pozor rozpoczęcia z nami kroków nieprzyjacielskich, rozkazał obozowi w północnej Brabancyi wsteczny wykonać obrót i oddalić się wojsku na dwie godziny drogi od granicy.« — Rada Stanu w Hadze często teraz posiedzenia odbywa.

Belgija.

Gdy urzędnicy ministeryjum sprawiedliwości zegnali się z oddalającym się ministrem sprawiedliwości panem Ernst, oświadczył tenże, iż przychylność jego do sprawy nieetykalności kraju była jedynym jego abdykacyi powodem. Tak on jakoteż minister skarbu d'Huart, który również wziął dymisyję, obaj należeli do zaciętej partyi oporu.

Dnia 5go lutego rozchodziła się wieść o nowym składzie ministeryjum w duchu przystąpienia do 24 artykułów. Mówiono o tem, że p. Ferd. Meeus zostanie ministrem skarbu a p. de Bronckere sprawiedliwości. — Głoszono, że p. Dujardin, sekretarz jenerałny skarbu, od urzędu oddalić się zamysła.

Jenerał van Halen, obecnie w hiszpańskiej służbie i mający od gabinetu poruczone posłannictwo do Belgii i do Londynu, wyjechał d. 5go z Bruxelli do Ostendy, gdzie na okręt wsiądzie.

Szwajcaryja.

Rada wychowawcza w Zurych po czterogodzinnych naradach oświadczyła się dnia 26. stycznia za wezwaniem dra. Strauss z Ludwiksburga (autora »Żywota Jezusa«) na opróżnioną oddaleniem się profesora Elwerta katedrę dogmatyki i dziejów kościelnych przy tamtejszym uniwersytecie. Już podówczas, kiedy Elwerta powoływano, kilku członków rady wychowawczej, mianowicie z partyi radykalnej, oświadczyło się za wezwaniem dra. Strauss; lecz wtedy pozostali oni w mniejszości. Teraz ponowiła się walka o ten wybór, a nawet z większą niżli pierwszą razą.

zaciętością. Wzowano wydział teologiczny, by dał zdanie swoje o obsadzeniu katedry przez dra. Straussa. Lubo wydział ten bynajmniej z pobożności nie sływie, ale we wszystkiem wolnym naukom hołduje, wyraził się wszelako z wyjątkiem jednego tylko głosu przeciw wezwaniu rzeczzonego doktora. Pisma publiczne różnego były zdania. Publiczność we wszystkich klasach społeczeństwa żywo zajmowała się tą sprawą. Na zupełnym posiedzeniu rady wychowawczej, siedmiu członków oświadczyło się za Straussem a siedmiu przeciw niemu za drem. Landerer. Prezydujący burmistrz Hirzel, który podczas wezwania Elwerta był jeszcze przeciw Straussowi, tą razą za nim rozstrzygnął. Jesteśmy teraz ciekawi dowiedzieć się, czy przyjmie on wezwanie i wmieści się do walki, która zaledwo z własnym jego zadowoleniem wypaśćby mogła. Zresztą wybór ten potrzebuje potwierdzenia rady rządowej, w czem zapewne nie mało przeszkód zajdzie. — Równocześnie z tym ważnym kościelnym wypadkiem w Zurych, Rada Stanu w kantonie Waadt większością 10. głosów uchwaliła, że zawarte w Biblii dogmata uznaje za jedyne prawidła, ważne dla wiary i nauki w kościele kantonu Waadt, co znaczy tyle, jak gdyby uchylono tak helweckie jakoteż wszelkie inne wyznanie wiary.

Prussy.

«Gazeta Alkwizgrańska» donosi z Alkwizgranu pod d. 8go lutego: »Hrabia Seckendorf, król. pruski szambelan i sprawujący interesa na belgijskim dworze, także hrabia Recheberg, c. k. austrijski szambelan i sprawujący interesa na tymże dworze, obaj ze swiata, przybyli tutaj i wysiedli w domu zajezdny pod wielkim monarchą u pana Dremel.«

W. Księstwo Poznańskie.

Ponieważ nieumiarkowane używanie gorących napojów w departamencie Bydgoskim często się powodem zbrodni stawało, starał się przeto rząd ciągle wykorzeniać złe takowe tak głęboko zagnieźdzone i niestety z obyczajami wielkiej części mieszkańców ściśle spojone. Utworzenie związków umiarkowania mało dotąd skutkowało. Z tej przyczyny rejencyja w obwodzie pod jej administracyją zostającym, wyznaczyła karę na każdego szynkarza, któryby pijanemu już człowiekowi jeszcze mocnego dawał napoju, a nawet odebraniem szynku zagroziła, jeżeliby kto kilkakrotnie przeciw takowym wykraczał przepisom. Z raportów o skutkach wynikających z takowego rozporządzenia okazuje się, że nie mały wpływ na moralność mieszkańców wywarły.

(K. W.)

Rossyja.

Zapewniają jako rzecz niezawodną, że Cesarz Jegomość w miejsce zmarłego w Rzymie księcia Lieven przy osobie Następcy, mianował jenerała adjutanta hrabiego Orłow.

W nagrodę długoletniej gorliwej służby w zawodzie naukowym, uwolniony od obowiązków rektora akademii duchownej rzymsko-katolickiej wileńskiej, prałat Alojzy Osiński, mianowany jest biskupem sufraganiem dyjecezy łuckiej. (Jest on starszym rodzonym bratem nie dawno zmarłego Ludwika Osińskiego.) (K. W.)

Turcyja

Prywatny zakład edukacyjny, założony od niejakiego czasu w Konstantynopolu pod tytułem »Uniwersytet europejski« przestał istnieć, ponieważ przeznaczono nań fundusze zmarnotrawiono.

Zatargi między Persyją a Angliją powstałe przeraziły stan handlowy w Erzerum i kupcy tamtejsi przestali z tego powodu wysyłać towary do Tauryi.

NOWINY LWOWSKIE.

Czasem nie zdarza się w rzeczy samej nie ważnego, a świat otaczający nas idzie spokojnie swoim żółwim krokiem; wtenczas chwytamy się doświadczonego środka i nie jedną rzecz wiadomą przedstawiamy w nowej sukni, która przez to wydaje się także jakby nowa, że albo nie jednemu w samej istocie jest niewiadoma, albo że wielu rzecz tę nie tak uważa jak my, którzy nie szczędzimy czasu i fiaków, aby czytelnikom naszym przyjemność sprawić. — Mechaniczny warsztat pana Franciszka Schumanna, znajdujący się we Lwowie w Ulicy Szerokiej pod l. 26 podług góry Wronowskiego, jest dla przemysłu tego kraju wiele ważnym, tém bardziej, że jest pićrwszym tego rodzaju zakładem i że byt swój winien jedynie pilności, czynności i połączonej z wiadomością rzeczy oględności bez żadnych innych zasobów pieniężnych, i dziś już na takim jest stopniu, którego mu nie jedna fabryka na skalę wielką założona mogłaby pozazdrościć. Przemysł może wprawdzie pieniądźmi być do życia wywołany i założony, lecz tylko przezornością i wyborem stosownych środków prowadzony i utrzymywany. P. Schumann posiada obszerny warsztat ślusarski i stolarski w budynku, w którym się znajduje oraz tołkarnia dla wyrobów z żelaza i innych kruszców, gdzie się nie tylko najdelikatniejsze przedmioty, ale nawet ogromne walce wytaczają; tudzież w budynku

tym jest szlufiernia i świdernia do wiercenia cylindrów, a przyrządzenia te wprawiają się w ruch dwoma młami. W innym budynku znajduje się kuźnia i odlewnia. 30 do 40 ludzi znajduje tu dostateczne zatrudnienie przy robieniu rolniczych i innych machin, jak u. p. hydraulicznych pras, ogniowych sikawek, młockarni, młynków do czyszczenia zboża, doskonałych sieczkarni i t. d. Rocznie przetapia i odlewa się tu do 200 cetnarów i ogólnie wyrabia się przeszło 600 cetnarów żelaza. Właściciel posiada także nie małe zasoby drzewa suchego i tego roku dostawił dla różnych obywateli 20 młockarni. — Znaczne upiększenia miasta częścią już rozpoczęte, częścią są w projekcie. Do pierwszych należy zasadzenie i odarnienie gór piaskowych miasto Lwów otaczających, do drugich między innymi zasklepienie rzeki Pełtwy. Wzdłuż gmachu teatralnego hr. Skarbka zasklepieno już 40 sążni, a przyszłego lata zamysłają zasklepić między obudwoma kamiennymi mostami przed hotelami *de l'Europe* i *de Russie*, przez co otworzy się piękny plac wolny, który się co raz dalszemu posuwaniem zasklepień od roku do roku rozszerzać będzie. Y***

Aptekarze lwowscy ułożyli się między sobą, że co rok będą dawali 200 zr. m. k. na wsparcie jednemu subjektowi aptekarskiemu, któryby dla uzyskania magisteryjum chciał uczęszczać na którykolwiek z uniwersytetów Monarchii Austryackiej.

Dnia 20. b. m. umarła tu Anna Skrzetuska, starościanka mogielnicka. — Spadkobiercy pana Depeaux sprzedali dom swój, jeden z najpiękniejszych w ulicy »Szerokiej«.

Wiadomości handlowe i przemysłowe.

(Z korespondencji prywatnej.)

Bochnia d. 18. lutego 1839. Zboże na targi w bardzo małej ilości dowożą i cena od dawniejszej niżej spadała. Obecnie płać za korzec pszenicy 4 zr. 24 kr., żyta 2 zr. 54 kr., jęczmienia 2 zr., owsa 1 zr. 12 kr. m. k. Cetnar siana 24 kr., słomy 26 kr. m. k. — Roniczyna zaczyna bardzo z ceny spadać; dzisiaj płać za korzec tylko 38 zr. m. k., a że jeszcze niżej spadnie, jest wielkie do prawdy podobieństwo, ponieważ układów o nią nikt więcej nie zawiera, a zgromadzone zapasy na przesłanie jej za granicę zupełnie są dostarczającymi.

Za garniec okowitej 30 stopniowej z okrągłym anyżem płać 30 do 32 kr. m. k. i niepodobna uwierzyć, jak mały wychód jest na

wódkę po propinacyjach; właścianin jej tak mało teraz pije, jak gdyby odwykl od tego i za duchem czasu podług metody Prysznica postępować zaczyna. To są właściwe przyczyny, iż okowita ani za granicą ani w miejscu pokupu wielkiego nie znajduje, a przez to nie drożeje.

Transport soli do Węgier z tutejszych c. k. salin jest w tym roku na 38,000 cetnarów oznaczony i w tym tygodniu rozpoczęty; — za dowóz do Żywca od cetnara soli płać obecnie 20 kr., do Bilska 20 kr., do Cieszyna 30 kr., do Opawy 45 kr., do Berna 1 zr. 12 kr. m. k.

Na rzęce Rabe tak jak i na Wiśle już lody popuszczają; gospodarze spodziewają się wczesnej wiosny.

Journal d'Odessa pod d. 31. stycznia (12. lutego) donosi z Odessy: Ogólony obrót handlu zbożem w Odessie roku 1838 był następujący: Przywóz zboża do miasta na sprzedaż, zaczawszy od miesiąca stycznia aż do grudnia, wynosił 1,241,378 czetwert, wywóz zaś zboża w tych samych miesiącach obejmował 990,511 czetwert. Z obliczenia uczynionego w tej mierze w miesiącu styczniu 1839, okazało się, iż w magazynach z roku 1838 pozostało jeszcze w zasobie 525,000 czetwert zboża, a co do ceny takowa w miesiącu lipcu była najniższa, za czetwert bowiem miękkiej pszenicy płacono po 16 do 18 rubli, za czetwert zaś twardziej pszenicy po 14 do 16, a w miesiącu grudniu była cena najwyższa, za czetwert bowiem miękkiej płacono już po 23 do 26, a twardziej po 22 do 26 rubli assygnacyjnych.

Tenże sam dziennik pod d. 3. (15.) lutego zawiera: Odessa d. 2. (14.) lutego: Postrzegamy, iż w Anglii znacznie zmniejszył się ruch pod względem handlu zbożem. Artykuł ten doznał u nas niżenia ceny i powszechnie mniemają, że niżona ta cena i nadal się utrzyma; płacono tu za czetwert najlepszej pszenicy po 22 rubli i 90 kopijek assygnacyjnych.

Dwie najnowsze poprawki w machinach parowych, oszczędzające bardzo znaczną część paliwa.

W skutek nowych wynalazków panów Bell i Ivison, oszczędzających bardzo znaczną część paliwa, nie tylko że używanie machin parowych bardzo się może rozpowszechnić, ale też będzie można i najdalsze morskie podróże za pomocą pary odbywać. — Przed dwoma jeszcze laty utrzymywał pan Lardner, że niepodobna będzie z Anglii do Ameryki dostać się statkiem paro-

wym: a przecież dziś już odbywa się między temi dwoma krajami żegluga parowa tam i nazad z największą regularnością i z cztery razy większą prędkością, aniżeli najlepszymi okrętami żaglowymi. Całą w tym względzie trudność przedstawiała dotąd wielka masa paliwa, którą się w daleką podróż zaopatrzyć trzeba; dziś zaś trudność ta została usunięta i to w stopniu wszelkie oczekiwanie przechodzącym. Pan Bell utrzymuje: że jego nowy wynalazek oszczędzi trzecią część paliwa. — Poprawka jego zależy na tém, aby przez wodę w kotle maszyny parowej będącą, przeprowadzić rury, w którychby się powietrze od tejże wody mocno rozgrzewało; rozgrzane tym sposobem powietrze ma temi rurami dopływać ciągle pod otwór popielnika, aby tym sposobem, nie chłodnym (jak dotąd) lecz ogrzanym powietrzem ogień był podsycany. Pan Jvison zaś dociekł: że jeżeli z kotła parowego wypuści się rurę, którąby strumień pary pędziła na palące się (pod kotłem) węgle, że wtedy nie tylko uwolni się maszynę parową od dotychczasowego przykrego czarnego dymu, ale też zarazem oszczędzi się połowę potrzebnego dotąd paliwa. — Jeżeli panowie Bell i Jvison nie mylą się w swoich obrachowaniach, to, ponieważ pierwszy wynalazkiem swoim obiecuje oszczędzić trzecią część, a drugi połowę paliwa, — razem oszczędziłoby się $\frac{5}{6}$ paliwa, to jest: maszyny parowe z kotłami w ten sposób poprawionymi, nie potrzebowałyby jak tylko szóstą część dotychczasowego paliwa. — Gdy zaś statki parowe dziś już odbywają po 3000 mil angielskich z jednym zapasem węgla, możnaby tedy zaprowadziwszy te poprawki, puszczając się temi statkami kilkanaście tysięcy mil angielskich, nie potrzebując wcale zatrzymywać się dla odnawiania zapasu węgla. (*Tufts. Magaz.*)

Przestroga dla gorzelników.

Sposobu wiadomego teoretyczno-praktycznym do osiągnięcia jakiegokolwiek przedmiotu, nie można uważać jako tajemnicy, by takowej Empiryk, czyli nieposiadającym teorii sekretnie udzielać i drogo kazać opłacać; tém bardziej jeszcze w tym razie, gdy sprzedający niewielką sam posiada umiejętność teoretyczną. — Odkrycie więc podobnych tajemnic dla Empiryków, jest obowiązkiem każdego prawie myślącego człowieka; albowiem sprzedawać drogo popiół, jako tajemne lekarstwo braci Mahon, do zniszczenia

strupów, któż nie nazwie tego oszukaństwem? farbować na czerwono węglan sody (*carbonas sodie*) i takowy jako wielki wynalazek, do osiągnięcia większej ilości wódki drogo sprzedawać, któż z obroną wystąpi dla tych po Galicyi jeżdżących panów.

Każdemu tylko nieco z chemiją obeznanemu wiadomo, jaki skutek sól alkaliczna tutaj zdziałać może, o to: nie tylko że utworzone kwasy niszczy, czyli raczej neutralizuje, przezco przeszkadza dalszemu ukwaszeniu, lecz niszcząc je, nadaje popędu, przez odłączenie gazu kwasu węglowego do fermentacji winnej; — atoli drogą tę sól zastąpić może bezpiecznie dobrze oczyszczony potaż, którego daleko mniejsza ilość wystarczy do tego samego celu, zważywszy, iż soda zawiera co do wagi większą połowę wody krystalicznej.

Oprócz węglanu sody zafarbowanego sprzedają temi czasy w Galicyi inną jeszcze mieszaninę soli do tegoż użytku; — sól ta w zimnej wodzie jest po części tylko rozpuszczalna, a w ciepłej dopiero, przy zupełnym rozpuszczeniu się, sprawia ciągle lekkie burzenie; z rozbiorem tej soli doszedłem, iż ona złożoną została z dwóch części nadwinienu potażu (*Cremortartarum*) i z jednej części wysuszonego węglanu sody.

Tym którzy przez własną pracę i doświadczenie, doszli sposobu wydoskonalenia wydatku ilości wódki, tym tylko należy się prócz wdzięczności i sowite wynagrodzenie.

Przy tej sposobności odpowiadam na częste zapytania, czy potrzeba w czasie fermentacji nakrywać kadzie, lub nie? Zaraz po zaciężu wypada kadzie przykryć, a to aby temperatura nie została zniżoną; skoro zaś fermentacja poczyna się, wtedy należy przykrywy zdjąć, a to aby większe ciepło nie powstawało i aby tworzącemu się gazowi-kwasowi węglowemu wyjście otworzyć; gdy nareszcie fermentacja już ustaje, na ten czas znowu trzeba przykryć kadzie, aby nie dozwolić przystępu powietrzu atmosferycznemu, które przez swój kwasoród jest w stanie w tej perjodzie dosyć znaczną ilość spirytusu w kwas octowy zamienić.

Lwów dnia 16. lutego 1839.

T. Torosiewicz.

TEATR POLSKI.

W poniedziałek: *Skapiec*, komedya w 5 aktach.

(Do tego Nru. Gazety dołączony jest Ner. 8. Rozmaitości.)